

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.korpo.pol.pl/cbos> E-mail: cbos@pol.pl

BS/28/24/94

DOBROCZYNNOŚĆ I DZIAŁALNOŚĆ CHARYTATYWNA

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LUTY '94

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

W ostatnich latach wraz zubożeniem społeczeństwa i wycofywaniem się państwa z funkcji opiekuńczych upowszechniło się organizowanie zbiórek pieniędzy na różne cele dobroczynne. Od 1989 roku rośnie wciąż liczba fundacji i stowarzyszeń organizujących pomoc dla różnych grup i osób potrzebujących. Dziś jest ich blisko 3500. Wiele spośród nich czerpie środki na swą działalność z datków społecznych.

Coraz częściej też obywatele za pośrednictwem prasy, radia i telewizji są adresatami próśb o wsparcie finansowe. Nie jest już rzadkością, zwłaszcza w dużych miastach, widok żebrzących rumuńskich dzieci czy ludzi bezdomnych. Jaki odzew społeczny mają te zjawiska? Jak powszechne są zachowania, które można nazwać dobroczynnością? Kogo, jakie grupy społeczne zalicza się do najbardziej potrzebujących wsparcia, a komu najchętniej ofiarowalibyśmy bezinteresowną pomoc? Styczniowy sondaż CBOS¹ poświęcony był tym zagadnieniom.

Kto potrzebuje pomocy, a komu chcielibyśmy pomagać

W pytaniu otwartym zapytaliśmy ankietowanych, jakie grupy społeczne najbardziej potrzebują pomocy.

---

¹ Badanie "Aktualne problemy i wydarzenia" (43), przeprowadzono w dniach 14-17 stycznia '94 na 1226-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców kraju.

		CBOS
Jacy ludzie, Pana(i) zdaniem, obecnie w Polsce najbardziej potrzebują pomocy?		
Ludzie starzy, samotni, chorzy	52%	
Osoby niepełnosprawne	37%	
Ludzie biedni, żebracy, bezdomni	34%	
Bezrobotni	32%	
Dzieci chore, upośledzone	25%	
Dzieci biedne, z najuboższych rodzin, z domów dziecka	25%	
Emeryci i renciści	13%	
Rodziny wielodzietne	10%	
Chorzy na AIDS	10%	
Samotne matki	3%	

Najczęściej do grupy najbardziej potrzebujących pomocy i wsparcia zaliczano osoby w podeszłym wieku, samotne oraz ludzi chorych. Dla więcej niż co trzeciego respondenta jedną z bardziej palących kwestii jest pomoc osobom niepełnosprawnym. Równie często mówiono o konieczności pomocy ludziom ubogim, pozbawionym środków do życia, jak i bezrobotnym. Co czwarty ankietowany sądzi, że pomagać należy przede wszystkim dzieciom chorym i upośledzonym oraz z najbiedniejszych rodzin i domów dziecka. W sumie nie mały odsetek badanych (23%) do najbardziej potrzebujących zalicza osoby pozostające w trudnej sytuacji materialnej, mając zapewne na uwadze niedostateczną wysokość zasiłków rodzinnych czy rent i emerytur. Stosunkowo rzadko natomiast wskazywano chorych na AIDS - jako tych, którzy wymagają pomocy i wsparcia. W tej kwestii nie bez znaczenia jest szczególny stosunek społeczeństwa do tej choroby, traktowanej jako swego rodzaju zawinione nieszczęście.

Deklaracje respondentów co do chęci udzielania pomocy poszczególnym grupom kształtują się następująco.

Gdyby miał(a) Pan(i) niewielką sumę pieniędzy, którą mógł(a)by Pan(i) przeznaczyć na dobroczynność, na pomoc potrzebującym, to na jakie cele przede wszystkim przeznaczył(a)by Pan(i) te pieniądze?
(respondenci mogli wybrać nie więcej niż trzy możliwości)

Pomoc dzieciom chorym lub upośledzonym	56%
Pomoc osobom niepełnosprawnym	48%
Pomoc dzieciom z najuboższych rodzin, z domów dziecka	45%
Pomoc ludziom starym i samotnym	45%
Sprzęt i pieniądze dla szpitali na przeprowadzanie kosztownych operacji	37%
Pomoc bezdomnym	15%
Pomoc bezrobotnym w przekwalifikowaniu się i znalezieniu pracy	15%
Pomoc chorym na AIDS	10%
Pomoc ofiarom wojny w Jugosławii	4%
Pomoc byłym więźniom w powrocie do społeczeństwa	3%
Leczenie narkomanów	1%
-----	-----
Z zasady nie daję pieniędzy na takie cele	4%
Trudno powiedzieć	1%

Do wrażliwości społecznej, co rozumiałe, przemawia przede wszystkim los dzieci. One poruszają serca i otwierają portfele dorosłych. Najwięcej osób zadeklarowało chęć niesienia pomocy dzieciom upośledzonym, trochę mniej tym z domów dziecka i najbiedniejszych rodzin. Choć tylko jedna czwarta ankietowanych wskazywała dzieci upośledzone czy biedne jako grupę najbardziej potrzebującą opieki, prawie co drugi byłby skłonny im pomóc. Równie często deklarowano chęć udzielania pomocy osobom niepełnosprawnym, a także osobom starszym i samotnym, których problemy uznano za najbardziej doniosłe społecznie.

W dużo mniejszym stopniu respondenci byłiby skłonni łożyć na takie cele, jak organizowanie pomocy dla bezdomnych czy bezrobotnych w przekwalifikowaniu się i znalezieniu pracy. Zamiar taki zadeklarowała zaledwie jedna szóstka ankietowanych, choć jedna trzecia wskazała poprzednio ten problem jako jeden z ważniejszych. Fakt, że stosunkowo niewiele osób

byłoby skłonnych pomagać bezrobotnym i bezdomnym, może wynikać stąd, że ich problemy kojarzą się z koniecznością bardziej ogólnych rozwiązań, a może także dużych nakładów finansowych i - w opinii większości respondentów - pozostają raczej w gestii państwa niż społecznej aktywności.

Najmniej zrozumienia budzą problemy związane ze zjawiskami patologii społecznej. Znikoma część badanych ofiarowałaby pieniądze byłym więźniom na powrót do społeczeństwa czy też na leczenie narkomanów. Zaledwie jedna dziesiąta ankietowanych przeznaczyłaby swoje pieniądze na pomoc dla chorych na AIDS.

Kto powinien pomagać?

Prosiłiśmy ankietowanych o wskazanie tych instytucji i osób, które - ich zdaniem - powinny być przede wszystkim odpowiedzialne za niesienie pomocy grupom społecznym, wymienionym przez nich jako najbardziej potrzebujące.

		CBOS
Kto, Pana(i) zdaniem, przede wszystkim powinien zająć się, pomóc tym ludziom?		
Rząd		55%
Powołane do tego organizacje i instytucje państwowe		46%
Władze lokalne		35%
Kościół i organizacje kościelne		23%
Powoływane społeczne fundacje i stowarzyszenia		22%
Międzynarodowe organizacje charytatywne działające na terenie Polski		14%
Rodzina, przyjaciele		13%
Związki zawodowe		4%
Sąsiedzi		3%

Ankietowani mieli za zadanie przyporządkować każdej z wymienionych przez siebie grup wymagających opieki taką instytucję lub osoby, które, ich zdaniem, winny nieść pomoc i gwarantować opiekę.

Odpowiedzialnością za rozwiązywanie problemów z dziedziny pomocy społecznej obarczono najczęściej rząd oraz, nieco rzadziej, wyspecjalizowane instytucje i organizacje państwowe. Społecznym fundacjom i stowarzyszeniom oraz organizacjom kościelnym i międzynarodowym pozostawia się raczej rolę pomocniczą.

Od **rządu** respondenci oczekiwali najczęściej uregulowania takich spraw, jak pomoc bezrobotnym i konieczność poprawy sytuacji życiowej grup objętych świadczeniami socjalnymi, takich jak: renciści, emeryci czy rodziny wielodzietne. Ankietowani postrzegający sytuację osób starych, samotnych, chorych, biednych i bezdomnych, a także osób niepełnosprawnych jako najbardziej palącą - z punktu widzenia społecznego - w dużej mierze (przeciętnie co czwarty) uważają, że problemy te powinny być generalnie rozwiązane przez rząd. Dodajmy, że niemal tak samo często główną rolę w niesieniu pomocy tym grupom wyznaczano organizacjom i instytucjom państwowym bądź władzom lokalnym, dużo rzadziej organizacjom kościelnym i pozarządowym. We wszystkich przypadkach minimalną rolę przypisywano sąsiadom.

Oczekiwania wobec **władz lokalnych** były najczęstsze wśród respondentów domagających się uwzględnienia w pierwszej kolejności opieki nad ludźmi bezdomnymi, biednymi, żebrakami (24% wskazań wśród wymieniających ten problem) oraz poprawy sytuacji materialnej domów dziecka i pomocy dzieciom z najuboższych rodzin (23%).

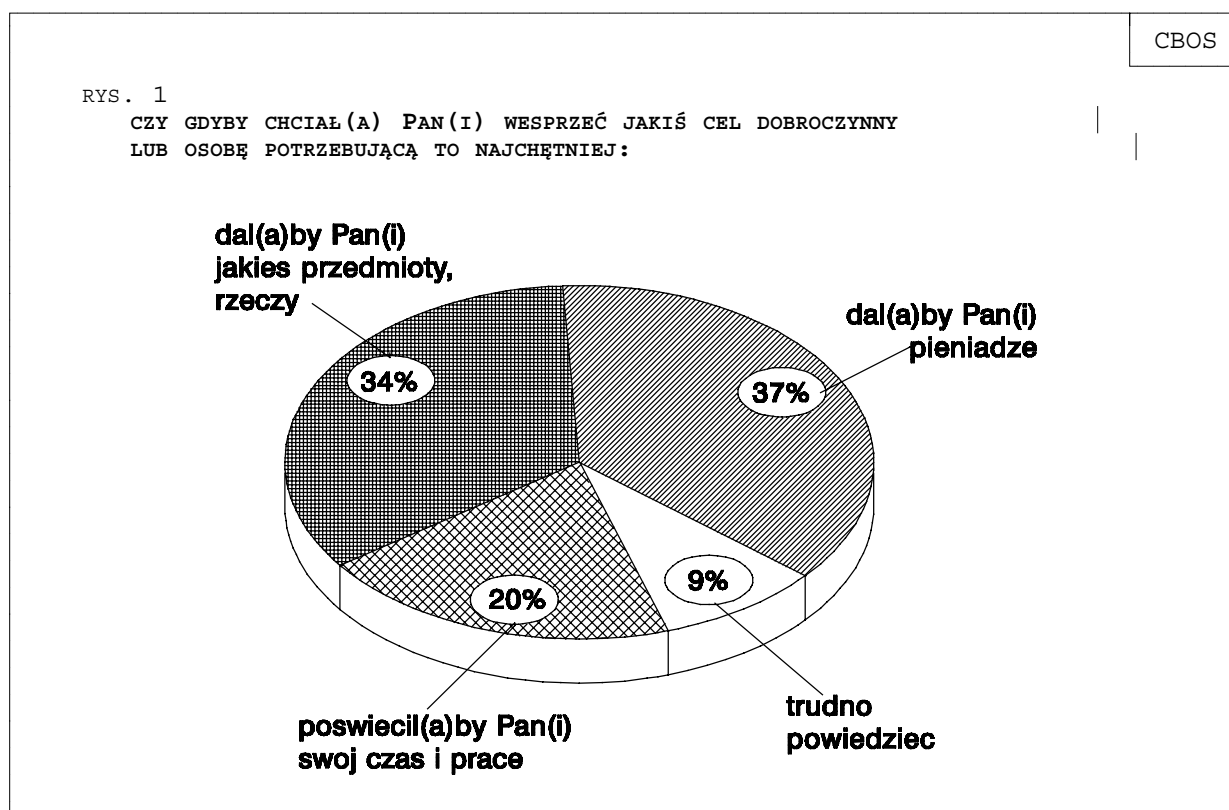
Instytucjom państwowej opieki zdrowotnej i pomocy społecznej najchętniej powierzono by opiekę nad chorymi na AIDS (33% ankietowanych w grupie wskazujących na konieczność pomocy tym chorym).

Zaangażowania **organizacji kościelnych i pozarządowych** oczekiwano by najczęściej w sprawie pomocy dzieciom biednym, wychowankom domów dziecka i dzieciom upośledzonym.

Instytucje międzynarodowe zaś powinny się zajmować chorymi na AIDS (10% wskazań w grupie uznającej ten problem za priorytetowy) oraz pomocą dla dzieci i osób niepełnosprawnych (8%).

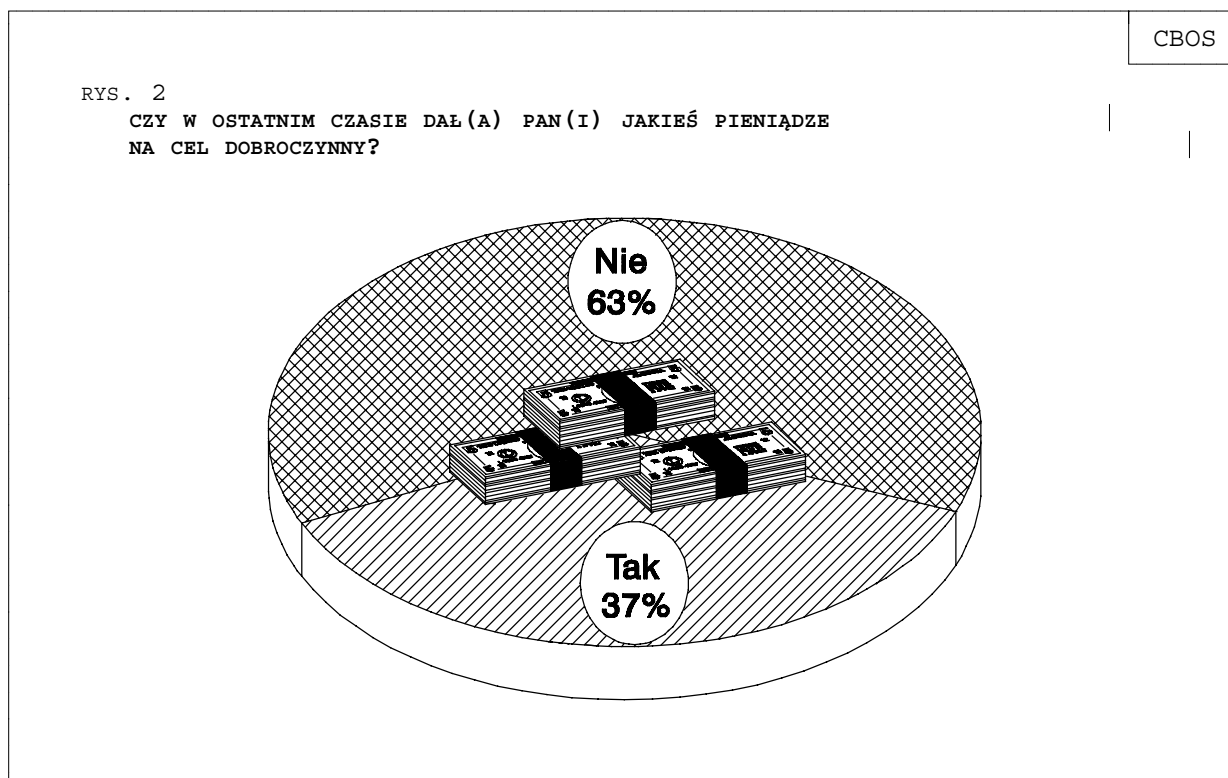
Formy uczestnictwa w działalności charytatywnej

Dla prowadzenia i efektywności działań charytatywnych ważne są utrwalone w społeczeństwie formy wspierania potrzebujących. Zapytaliśmy respondentów, w jaki sposób najchętniej angażowaliby się w działalność dobroczynną.

Na cele dobroczynne ludzie najchętniej dawaliby pieniądze bądź rzeczy, rzadziej poświęciliby swój czas i pracę, by wesprzeć innych. Wynika to zapewne stąd, że dawanie pieniędzy albo rzeczy jest najprostszą formą udzielania wsparcia, poświęcenie czasu i pracy natomiast wymaga większego zaangażowania i stanowi raczej proces niż czynność jednorazową. Być może badani nie są tak zorientowani w różnego rodzaju akcjach charytatywnych, w które mogliby się włączyć, jak w takich, które mogą finansowo wesprzeć.

Częściej niż co trzeci pytany deklaruje, że dał w ostatnim czasie pieniądze na cel dobroczynny. Blisko dwie trzecie nie miało takiej okazji, możliwości czy też potrzeby.

Wśród ofiarodawców były najczęściej osoby w średnim wieku, rzadziej ludzie starsi i najmłodsi. Kobiety udzielały potrzebującym pomocy niewiele częściej niż mężczyźni. Sądząc po wypowiedziach ankietowanych, skłonność do takich zachowań rośnie wraz ze statusem majątkowym badanych, wyższym wykształceniem oraz pozycją zawodową. Do finansowego wspierania potrzebujących częściej niż inni przyznawali się przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji oraz prywatni przedsiębiorcy. Niezależnie od barier finansowych, istotnym ograniczeniem okazało się miejsce zamieszkania - na cele dobroczynne częściej mieli okazję przekazać pieniądze mieszkańcy miast niż osoby mieszkające na wsi.

W ostatnim czasie niezaprzeczalnym liderem w skuteczności podejmowanych działań o charakterze charytatywnym był Jerzy Owskiak i jego Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy.

		CBOS
Na jaki cel dał(a) Pan(i) pieniądze?		
Na akcję Jerzego Owsiaka - Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy	36%	
Na pomoc dzieciom chorym i upośledzonym	16%	
Na pomoc ofiarom wojny w Jugosławii	15%	
Na cele i akcje wspierane przez Kościół (KUL, Radio Maryja)	10%	
Na służbę zdrowia (przychodnie, szpitale)	7%	
Dla ludzi biednych, żebraków, bezdomnych	7%	
Pomoc dla dzieci biednych, z najuboższych rodzin	5%	
Pomoc ludziom starym, samotnym, chorym	4%	
N= 552		

Najczęstszą formą dobroczynności okazuje się zatem wspieranie zorganizowanych akcji. Wydaje się, że szczególnym oddźwiękiem cieszą się przedsięwzięcia podejmowane na rzecz dzieci. Zauważmy, że - prowadzona w okresie poprzedzającym badanie - akcja Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy również zajmowała się kwestowaniem na rzecz dzieci chorych. Powodzenie akcji zbierania środków na rzecz ofiar wojny w Jugosławii przekonuje natomiast o tym, jak ważne jest stwarzanie ludziom okazji do wspierania innych, konkretny cel oraz przekonanie, że pieniądze rzeczywiście trafią do potrzebujących. Wszak pomoc dla ofiar wojny w Jugosławii znalazła się na najdalszych pozycjach listy celów, które wspierano by najchętniej. Warto zauważyć, że - jeśli wierzyć deklaracjom ankietowanych - najczęściej wspierano akcje szeroko reklamowane w środkach masowego przekazu, głównie w telewizji, choć niekiedy - jak wojna w Jugosławii - w sposób niekoniecznie zamierzony.

Najrzadziej, jak się okazuje, udzielano wsparcia finansowego osobom zaliczanym do grupy najbardziej potrzebujących i zapewne najczęściej spotykanym we własnym otoczeniu - ludziom starym, samotnym i chorym. Pomoc dla nich nie jest zorganizowana w akcje. Częściej wspierano biednych, żebraków, bezdomnych, których nieszczęście, a być może i wyciągnięta ręka nie pozwoliły ludziom przejść obojętnie.

★

★

★

Do grup społecznych najbardziej potrzebujących pomocy należą - zdaniem ankietowanych - ludzie starzy, chorzy i samotni. Społeczeństwo oczekuje jednak, że zajmie się nimi raczej rząd i odpowiednie wyspecjalizowane instytucje państwowe, a nie ludzie z ich najbliższego otoczenia.

Najbardziej poruszają ludzi problemy osób chorych, upośledzonych, a także niedostatek i bieda wśród dzieci oraz ludzi starych. Na te cele najchętniej przeznaczyliby pieniądze. Najskuteczniej natomiast portfele Polaków otwierają odpowiednio przygotowane i "nagłośnione" akcje, z których dochód przeznaczony jest na rzecz dzieci.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. piłskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. bielsko-podlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Na jaki cel dobroczynny najchętniej przeznaczył(a)by Pan(i) pieniądze? 1 - Pomoc ludziom starym i samotnym; 2 - Pomoc osobom niepełnosprawnym; 3 - Pomoc bezrobotnym w przekwalifikowaniu się i znalezieniu pracy; 4 - Pomoc chorym na AIDS; 5 - Sprzęt i pieniądze dla szpitali na przeprowadzanie kosztownych operacji; 6 - Pomoc byłym więźniom w powrocie do społeczeństwa; 7 - Pomoc dzieciom chorym lub upośledzonym; 8 - Pomoc ofiarom wojny w Jugosławii;

(%)

	1	2	3	4	5	6	7	8
Ogółem	45	48	16	10	37	3	56	4
Płeć								
Mężczyźni	44	48	18	11	36	2	56	4
Kobiety	47	49	14	9	38	3	56	4
Wiek								
do 24 lat	20	42	15	23	51	3	60	2
25-34	43	47	22	10	30	2	54	3
35-44	42	50	16	11	43	4	58	4
45-54	51	45	13	7	37	2	58	7
55-64	59	58	15	5	32	1	59	5
65 lat i więcej	56	48	11	6	30	2	47	5
Miejsce zamieszkania								
Wieś	43	47	14	9	37	2	53	5
Miasto do 20 tys.	50	49	14	7	42	2	55	4
od 21 do 100 tys.	44	48	18	12	34	3	63	4
101-500 tys.	41	54	17	10	36	4	52	5
501 tys. i więcej mieszk.	55	46	17	11	40	2	59	3
Region								
Północny	34	46	18	14	42	3	61	9
Zachodni	51	47	17	9	43	3	53	1
Środkowozachodni	43	48	17	12	28	4	55	4
Środkowy	52	45	15	7	34	3	61	4
Wschodni	45	51	14	9	47	2	52	6
Południowo-wschodni	46	50	12	10	32	0	61	5
Południowo-zachodni	45	51	16	10	38	2	48	2
Wykształcenie								
Podstawowe	52	49	12	7	33	0	54	5
Zasadnicze zawodowe	36	52	15	12	43	2	57	4
Średnie	45	47	19	10	40	5	55	4
Wyższe	50	43	22	16	26	6	64	4
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	31	48	23	21	22	7	63	2
Prac.umysł.niż.szczebla	44	51	21	6	45	2	49	6
Pracownicy fiz.- umysł.	42	61	14	15	41	0	68	6
Robotnicy wykwalifikowani	36	44	22	10	47	1	60	1
Robotnicy niewykwalifik.	36	35	11	9	51	0	62	7
Rolnicy	49	45	8	10	37	2	61	6
Prywatni przedsiębiorcy	36	46	28	13	50	8	65	0
Bierni zawodowo								
Renciści i emeryci	56	53	12	7	32	2	52	4
Uczniowie i studenci	32	31	10	24	54	7	44	7
Bezrobotni	39	49	20	11	32	2	50	2
Gospodynie domowe i inni	45	44	15	8	32	2	64	6
Dochody na jedną osobę								
Poniżej 750 tys.zł	44	49	16	8	36	2	61	4
750 tys. - 1249 tys.	41	50	16	10	35	3	57	5
1250 tys. - 1749 tys.	47	50	16	12	38	2	50	4
1750 tys. - 2249 tys.	49	47	14	6	43	3	57	3
2250 tys. i powyżej	49	44	15	10	39	3	57	5
Ocena własnych war. mater.								
Złe	48	48	15	8	34	3	57	3
Średnie	45	50	17	10	40	2	55	5
Dobre	40	45	13	17	39	3	55	4
Zainteresowanie polityką								
Duże	48	45	24	17	39	3	50	4
Średnie	43	48	16	11	38	3	59	5
Małe lub żadne	47	49	13	8	37	2	54	3
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	51	63	6	8	29	0	61	13
Raz w tygodniu	45	48	15	10	40	2	54	5
Kilka razy w roku	45	48	17	10	36	2	60	2
W ogóle nie uczestniczy	46	45	19	8	33	5	57	2
Poglądy polityczne								
Lewica	44	50	17	10	42	2	58	5
Centrum	44	46	20	12	42	2	50	3
Prawica	47	53	13	10	34	6	58	6
Trudno powiedzieć	46	46	9	6	28	0	61	4

Tabela 1. cd. 9 - Pomoc bezdomnym; 10 - Pomoc dzieciom z najuboższych rodzin, z domów dziecka;
11 - Leczenie narkomanów; 99 - Nie dotyczy - z zasady nie dają pieniędzy na takie cele.
(%)

	9	10	11	Trudno powiedzieć	99	Liczba osób
Ogółem	15	45	2	1	4	1225
Płeć						
Mężczyźni	16	43	1	1	4	558
Kobiety	15	47	2	1	4	667
Wiek						
do 24 lat	20	52	3	1	1	162
25-34	20	47	2	0	5	186
35-44	13	48	2	0	1	285
45-54	11	47	2	2	4	205
55-64	16	41	0	1	1	194
65 lat i więcej	16	37	2	2	10	193
Miejsce zamieszkania						
Wieś	18	48	1	2	3	472
Miasto do 20 tys.	11	44	2	0	6	141
od 21 do 100 tys.	15	45	1	0	4	243
101-500 tys.	15	42	3	0	5	198
501 tys. i więcej mieszk.	14	45	1	0	1	171
Region						
Północny	15	47	2	0	2	145
Zachodni	11	41	4	0	5	124
Środkowozachodni	18	48	1	1	5	176
Środkowy	14	47	0	1	3	223
Wschodni	16	42	1	0	3	143
Południowo-wschodni	17	46	1	1	3	197
Południowo-zachodni	16	43	2	2	4	217
Wykształcenie						
Podstawowe	16	40	1	2	7	450
Zasadnicze zawodowe	18	42	3	0	4	321
Średnie	12	53	2	1	1	359
Wyższe	14	50	1	0	0	95
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	12	64	1	0	0	66
Prac.umysł.niż.szczebla	16	51	2	1	0	114
Pracownicy fiz.- umysł.	8	41	0	0	0	64
Robotnicy wykwalifikowani	18	48	0	1	2	114
Robotnicy niewykwalifik.	28	46	3	0	3	61
Rolnicy	14	47	1	2	2	80
Prywatni przedsiębiorcy	2	43	8	0	0	35
Bierni zawodowo						
Renciści i emeryci	15	39	1	1	6	416
Uczniowie i studenci	17	64	2	0	3	50
Bezrobotni	18	41	3	0	9	122
Gospodynie domowe i inni	17	49	2	1	3	102
Dochody na jedną osobę						
Poniżej 750 tys.zł	18	40	1	0	4	206
750 tys. - 1249 tys.	14	45	1	1	6	332
1250 tys. - 1749 tys.	17	44	1	2	3	281
1750 tys. - 2249 tys.	19	45	3	1	2	168
2250 tys. i powyżej	10	53	2	0	3	215
Ocena własnych war. mater.						
Złe	16	44	1	0	5	478
Średnie	16	44	1	1	3	581
Dobre	14	52	4	1	2	165
Zainteresowanie polityką						
Duże	13	52	0	1	1	117
Średnie	15	49	1	1	1	536
Małe lub żadne	16	40	2	1	7	573
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	15	41	1	0	2	72
Raz w tygodniu	15	45	1	1	4	706
Kilka razy w roku	16	45	2	0	4	322
W ogóle nie uczestniczy	12	46	1	2	6	123
Poglądy polityczne						
Lewica	14	44	2	0	2	293
Centrum	17	48	1	1	2	385
Prawica	14	43	2	1	2	271
Trudno powiedzieć	16	46	2	1	9	273

Tabela 2. Gdyby chciał(a) Pan(i) wesprzeć jakiś cel dobroczynny lub osobę potrzebującą to najchętniej: 1 - dał(a)by Pan(i) pieniądze; 2 - dał(a)by Pan(i) jakieś przedmioty, rzeczy; 3 - poświęcił(a)by Pan(i) swój czas, pracę; 4 - Coś innego, co? (%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	37	34	20	1	7	1221
Płeć						
Mężczyźni	37	28	25	1	9	557
Kobiety	37	38	17	1	7	664
Wiek						
do 24 lat	47	26	20	0	6	162
25-34	39	33	21	2	6	186
35-44	31	35	26	2	6	284
45-54	33	38	20	1	7	204
55-64	45	29	19	1	6	194
65 lat i więcej	33	39	14	1	13	190
Miejsce zamieszkania						
Wieś	36	34	20	0	10	470
Miasto do 20 tys.	43	28	20	2	7	140
od 21 do 100 tys.	33	39	22	1	5	243
101-500 tys.	39	31	19	1	11	197
501 tys. i więcej mieszk.	37	35	23	3	1	170
Region						
Północny	22	38	31	2	7	145
Zachodni	42	33	18	2	6	123
Środkowozachodni	31	36	27	1	6	176
Środkowy	47	27	18	1	7	221
Wschodni	37	35	19	1	8	143
Południowo-wschodni	40	40	14	0	5	197
Południowo-zachodni	36	30	19	2	12	216
Wykształcenie						
Podstawowe	34	33	21	1	11	447
Zasadnicze zawodowe	36	33	21	2	8	321
Średnie	40	35	21	1	4	357
Wyższe	46	35	15	1	2	96
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	41	33	22	2	2	67
Prac. umysł. niż. szczebla	40	36	17	1	6	114
Pracownicy fiz. - umysł.	41	39	14	4	2	64
Robotnicy wykwalifikowani	39	30	15	3	12	114
Robotnicy niewykwalifik.	28	36	31	1	5	61
Rolnicy	40	39	11	3	7	80
Prywatni przedsiębiorcy	49	23	22	0	5	35
Bierni zawodowo						
Renciści i emeryci	33	37	18	1	10	412
Uczniowie i studenci	47	28	25	0	0	50
Bezrobotni	34	24	37	0	6	121
Gospodynie domowe i inni	39	32	21	0	8	102
Dochody na jedną osobę						
Poniżej 750 tys. zł	29	40	24	1	6	206
750 tys. - 1249 tys.	34	31	23	1	11	332
1250 tys. - 1749 tys.	36	35	21	2	6	278
1750 tys. - 2249 tys.	40	36	17	2	5	167
2250 tys. i powyżej	47	28	17	1	7	215
Ocena własnych war. mater.						
Złe	29	32	30	2	8	477
Średnie	40	36	14	1	8	578
Dobre	49	30	15	1	4	165
Zainteresowanie polityką						
Duże	46	32	18	1	4	116
Średnie	36	36	21	2	5	534
Małe lub żadne	36	32	21	1	11	571
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	29	34	32	5	1	73
Raz w tygodniu	40	36	16	1	8	703
Kilka razy w roku	31	33	26	2	8	320
W ogóle nie uczestniczy	40	22	26	2	9	122
Poglądy polityczne						
Lewica	39	34	22	1	4	293
Centrum	33	36	23	2	7	384
Prawica	42	32	20	2	4	270
Trudno powiedzieć	36	32	16	0	16	271

Tabela 3. Czy w ostatnim czasie dał(a) Pan(i) jakieś pieniądze na cel dobroczynny?

(%)

	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	37	63	1223
Płeć			
Mężczyźni	35	65	555
Kobiety	38	62	667
Wiek			
do 24 lat	29	71	162
25-34	34	66	185
35-44	45	55	283
45-54	43	57	205
55-64	39	61	194
65 lat i więcej	28	72	193
Miejsce zamieszkania			
Wieś	26	74	472
Miasto do 20 tys.	44	56	141
od 21 do 100 tys.	43	57	243
101-500 tys.	45	55	196
501 tys. i więcej mieszk.	43	57	171
Region			
Północny	39	61	145
Zachodni	39	61	124
Środkowozachodni	29	71	175
Środkowy	33	67	223
Wschodni	41	59	143
Południowo-wschodni	38	62	195
Południowo-zachodni	41	59	217
Wykształcenie			
Podstawowe	22	78	450
Zasadnicze zawodowe	32	68	319
Średnie	54	46	358
Wyższe	58	42	96
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	68	32	67
Prac.umysł.niż.szczebla	59	41	114
Pracownicy fiz.- umysł.	55	45	64
Robotnicy wykwalifikowani	34	66	112
Robotnicy niewykwalifik.	22	78	60
Rolnicy	35	65	80
Prywatni przedsiębiorcy	69	31	35
Bierni zawodowo			
Renciści i emeryci	28	72	416
Uczniowie i studenci	47	53	50
Bezrobotni	24	76	122
Gospodynie domowe i inni	29	71	102
Dochody na jedną osobę			
Poniżej 750 tys.zł	26	74	204
750 tys. - 1249 tys.	28	72	332
1250 tys. - 1749 tys.	41	59	281
1750 tys. - 2249 tys.	42	58	168
2250 tys. i powyżej	50	50	216
Ocena własnych war. mater.			
Źle	28	72	477
Średnie	41	59	582
Dobre	50	50	163
Zainteresowanie polityką			
Duże	53	47	117
Średnie	42	58	535
Małe lub żadne	29	71	571
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	47	53	73
Raz w tygodniu	39	61	705
Kilka razy w roku	32	68	322
W ogóle nie uczestniczy	30	70	121
Poglądy polityczne			
Lewica	38	62	293
Centrum	35	65	385
Prawica	50	50	270
Trudno powiedzieć	26	74	272

Tabela 4. Na jaki cel dał(a) Pan(i) pieniądze? 1 - Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy; 2 - Cele i akcje wspierane przez Kościół; 3 - Służba zdrowia; 4 - Pomoc ofiarom wojny w Jugosławii; 5 - Pomoc dzieciom chorym i upośledzonym; 6 - Pomoc dla dzieci biednych, z najuboższych rodzin; 7 - Pomoc ludziom biednym, żebrakom, bezdomnym; 8 - Pomoc ludziom starym, samotnym, chorym; 9 - Inne.

(%)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Liczba osób
Ogółem	37	10	7	15	16	4	7	4	17	454
Płeć										
Mężczyźni	41	8	5	12	15	4	7	3	16	200
Kobiety	33	11	9	17	17	5	7	5	18	254
Wiek										
do 24 lat	57	7	15	4	10	0	5	0	11	46
25-34	47	11	5	7	12	2	2	2	20	64
35-44	40	9	5	10	20	5	6	2	19	125
45-54	31	8	5	28	10	5	6	11	14	87
55-64	26	9	12	16	21	3	11	3	15	79
65 lat i więcej	22	16	5	21	21	10	10	4	23	54
Miejsce zamieszkania										
Wieś	30	17	10	19	16	1	9	3	19	124
Miasto do 20 tys.	21	8	16	11	27	6	1	4	20	62
od 21 do 100 tys.	43	7	5	12	15	4	6	5	17	106
101-500 tys.	44	8	1	16	15	10	5	3	16	88
501 tys. i więcej mieszk.	43	5	5	15	11	3	12	6	13	74
Region										
Północny	50	8	1	8	19	6	4	0	21	56
Zachodni	40	2	3	8	33	8	9	0	27	49
Środkowozachodni	32	5	7	11	18	8	7	2	14	51
Środkowy	40	10	4	7	16	5	9	6	19	74
Wschodni	41	17	15	20	11	0	9	5	8	59
Południowo-wschodni	16	16	14	27	14	1	6	5	17	76
Południowo-zachodni	41	8	4	18	10	5	5	6	17	89
Wykształcenie										
Podstawowe	27	13	10	18	18	5	8	1	20	100
Zasadnicze zawodowe	44	7	6	16	15	4	7	1	14	110
Średnie	38	9	7	13	15	5	5	6	17	189
Wyższe	33	12	5	14	19	4	12	8	18	55
Grupa społ.-zaw. pracujący										
Kadra kier., inteligencja	34	9	5	15	20	2	14	9	20	44
Prac. umysł. niż. szczebla	20	14	4	22	14	7	7	7	19	67
Pracownicy fiz.- umysł.	73	2	4	0	17	0	0	0	16	35
Robotnicy wykwalifikowani	53	7	0	12	24	3	2	0	9	40
Robotnicy niewykwalifik.	25	0	6	35	18	16	0	0	11	14
Rolnicy	23	25	22	12	13	0	7	0	28	28
Prywatni przedsiębiorcy	49	0	6	7	7	7	2	5	28	24
Bierni zawodowo										
Renciści i emeryci	26	11	8	16	21	6	9	6	17	120
Uczniowie i studenci	61	0	13	8	21	0	0	0	4	22
Bezrobotni	53	16	5	10	0	0	17	0	5	30
Gospodynie domowe i inni	28	10	13	24	10	8	3	0	24	29
Dochody na jedną osobę										
Poniżej 750 tys. zł	25	17	12	22	13	3	9	0	20	53
750 tys. - 1249 tys.	45	10	6	16	10	2	7	2	22	96
1250 tys. - 1749 tys.	37	10	11	16	18	3	6	1	10	114
1750 tys. - 2249 tys.	34	10	5	13	16	8	14	7	12	71
2250 tys. i powyżej	30	6	3	13	23	7	3	9	25	106
Ocena własnych war. mater.										
Złe	32	13	4	17	11	4	13	3	17	132
Średnie	39	9	10	13	18	4	5	3	16	239
Dobre	36	6	4	17	20	8	4	8	20	82
Zainteresowanie polityką										
Duże	43	6	2	12	21	3	7	8	13	61
Średnie	35	10	5	14	17	6	8	4	16	229
Małe lub żadne	37	12	11	17	13	3	5	2	20	164
Udział w prakt. religijnych										
Kilka razy w tygodniu	9	22	16	39	20	4	9	3	22	33
Raz w tygodniu	35	12	6	17	14	5	8	4	14	278
Kilka razy w roku	45	2	8	7	18	5	3	4	21	102
W ogóle nie uczestniczy	42	0	3	0	25	2	7	2	29	39
Poglądy polityczne										
Lewica	44	3	9	20	17	3	3	2	15	111
Centrum	41	9	7	8	14	3	5	6	21	134
Prawica	30	15	7	13	20	5	10	4	15	137
Trudno powiedzieć	28	11	5	24	12	7	10	4	18	71